

Marcel IUREȘ

Claudia LIPAN

Bufoneria unor neajunsuri

Teatrul ACT încheie această stagiune cu un eseu despre neajunsul în artă – *Creatorul de teatru*, propus de Alexandru Dabija, după textul dramaturgului austriac Thomas Bernhard. Sărăcia comunei Utzbach cu 280 de locuitori, unde se oprește în turneu „celebrul” necunoscut *Bruscon*, actor la Teatrul de Stat, se simte

în aerul umed, în zăpușeala de-afară, se vede în praful de pe scândurile putrezite ale teatrului care nici nu pricepi cum de s-a ivit într-o astfel de paragină. *Bruscon* este artistul lipsit de modestie, convins că autograful lui poate valora într-o zi o avere. Oricui îl oferă. Chiar și pompierului-dogar care nu stinge niciodată

lumina de incendiu. Treptat, entuziasmul lui de la început (în vederea montării unui spectacol perfect) dispare până când ajunge în stadiul insuficienței materiale și psihologice. A venit într-un turneu de familie – joacă împreună cu soția și cei doi copii. Dacă inițial este convins că va avea mai mult succes fiind lăsat singur pe scenă, spre final, cu cât tensiunea apropierei orei de spectacol crește, cu atât izbucnește și nemulțumirea sa interioară, căci nimeni nu recunoaște în el un potențial actor de succes și un potențial om de onoare. Educat, pe deasupra. Din această cauză, riscă să joace în necunoscutul Utzbach rolul vieții lui: acela în care pierde toată agoniseala pentru actul artistic. *Bruscon* – Marcel Iureș, „creatorul” hrănit cu supa hangiuului vândit emoționat, explică teatrul pe toate părțile. Timp de două ore polemizează, demonstrează, gesticulează, joacă, imită, propune strategii. Categorical, susține tot spectacolul lui Dabija. Liber, natural, parcă într-o continuă improvizație, într-o mișcare care se leagă de intelect. Ideea transmisă prin discurs este serioasă, gravă, importantă, esențială.

Doamna Bruscon (Valeria Seciu) este o caricatură. Reacționează atunci când e trasă de sfori, zâmbește fără motiv către publicul în care vede un complice al situației. Joacă teatru mai bine decât toți la un loc: accese de tuse molipsitoare, farmec prin boală, presupuse dureri de inimă ș.a.m.d. Adică ceea ce se numește *teatru astmatic*. Evoluția ei o transformă treptat în bufonul care ar dori *Bruscon* să fie și nu poate. Iar recunoașterea acestui lucru îl irită cel mai mult. Se comportă irascibil în preajma familiei din motive de securitate personală. Pecetluită ca antitalent, *doamna Bruscon* face din teatru un martiriu. Nu are nici o replică țepăună, dar asta nu o împiedică pe Valeria Seciu să joace nonșalant efectul

distanțării, cel al transformării absurde în finalul pregătit de „celebrul” soț. Poate că o vorbă, două în plus ar fi colorat altfel personajul, ar fi redus verva superioară a principalului actant. Cât despre personajele interpretate de Afrodita Androne și de Vitalie Bantaș s-ar părea că sunt încheștate într-o apatie fără reacție. Este clar din începutul piesei că ei nu corespund așteptărilor unui „creator de teatru” ce oferă zilnic lecții de regie cu „înalță pătrundere artistică”. În rolul hangiuului, Constantin Drăgănescu, cu spaimile lui, cu uimirile lui puerile, cu filosofia lui *Bruscon* care îi scapă tot timpul, creionează convingător tiparul spectatorului „provincial”.

Scenografia Irinei Solomon, acoperită de becuri învelite în hârtie, explică atmosfera autorului, atmosferă despre care vorbește neconținut personajul principal. Cu cât este mai nemulțumit de locul în care a ajuns să dea reprezentații, cu atât valoarea celor câteva obiecte din cârciuma Utzbachului crește. Cârciumă umedă, confundată, culmea, cu un teatru care prinde viață în fața presupușilor spectatori pregătiți pentru marele turneu al actorilor de la stat. Izbucnirea unui foc în localitate goleşte sala într-o clipită. Atât cât să funcționeze în bune condiții și lumina de incendiu! Decorul ponosit festonează o idee mai veche: sunt prin teatrele noastre oameni care trăiesc în Utzbachul lui Thomas Bernhard. Ducând tava sau ceva asemănător. Motiv pentru care cred că am putea să ne întrebăm într-o zi, măcar așa, diplomatic, dacă există o clemență a neîmplinirii.

Teatrul Act – Creatorul de teatru de **Thomas Bernhard**. Regia: **Alexandru Dabija**. Traducerea: **Alexandra Zoicaș**. Scenografia: **Irina Solomon**. Cu: **Marcel Iureș, Valeria Seciu, Constantin Drăgănescu, Afrodita Androne, Vitalie Bantaș**. Data premierei: **29 iunie 2001**.